

SLOVENEK

Cena inzeratov:

Enostopna petina vrste malih
oglasov po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, posiljena itd.
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljeno na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj 24.797.

Balkanizem.

»Država SHS ima najmodernejšo usta-
vo.« — »Naša ustava je cvet zapadno-ev-
ropskega demokratizma.« — »Svobodoljub-
je, ki veje iz vsake vrste naše ustave, da-
leko presega vse določbe za zaščito svobo-
de v modernih državah.« In tako naprej.

In tako naprej nam pojejo dan za dnem
razni vladinovski listi doma in na tujem.
Dan za dnem, pravimo, čisto po pregovoru,
da tudi male vodene kapljice izvotle debelo
skalo, če padajo dan za dnem nanjo. Lju-
dem je treba vedno in vedno peti isto pe-
sem, prej ali slej se jih le prime. Taka je
tudi pesem o naši »svobodoljubni« in »mo-
derni« in »napredni« in »demokratski« vi-
dovdanski ustavi, ki nam jo pojejo dan za
dnem razni vladinovski politični hipnoti-
zerji iz Belgrada.

So pa ljudje, o katerih pravijo tudi
turjeni in izvežbani hipnotizerji, da jih ni
lahko uspavati ali pa sploh ne. Takih ljudi
se take pesmice, kakor nam jih poje Bel-
grad dan na dan, prav nič ne primejo. Po-
seben takrat ne, če zazveni v njih strašna
beseda: umor! Mi ne vemo sicer in ne trdi-
mo, da bi bilo pobijanje političnih nasprot-
nikov višek zapadno-evropske kulture in
vrhunec modernega demokratizma, ampak
v državi SHS, od radikalov vladani kralje-
vini, pa izgleda, da je umor višek kulture.

V sobotni seji narodne skupščine se
dvigne musliman in govori nekaj o razmo-
rah v Bosni. Med drugim je mož omenil tu-
di slučaj, da so srbski nacionalisti, tako-
zvani »Srna« (srbska nacionalistična or-
ganizacija), napadli dejanske voditelje bo-
sanskih muslimanov dr. Spaha in oddali
nanj 18 streliv. Vse to je bosanski musli-
man pripovedoval mirno in resno, gotovo
z željo, da bo parlament našel vsaj eno be-
sedo moralne obsodbe nad tako »politič-
no«, recte: divjaško metodo strankarskega
boja. Toda kaj se je zgodilo?

Komaj je bosanski musliman povedal,
da so srbski nacionalistični prenapeteži
streljali na dr. Spaha, je vzdiknil inace
popolnoma neznan radikalni srbijski
poslanec g. Mihailo Popović: »Škoda,
da ga niso ubili!«

G. Mihailo Popović tega divjega iz-
bruha njegove jeze ne zamerimo. On je,
kar je. Je tak, kakor ga je rodila majka:
on je čisto gotovo »junak«, kakor oni na
balkanski zemlji rojeni ljudje, če ni voj-
ske. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da
so na Balkanu ljudje tudi v vojni dobi ju-
naki, ampak mnogo jih je, ki smatrajo za
prikladnejše, če jih g. Nikola Pašić v takih
neprijetnih časih pošlje nekoliko na Fran-
cosko, v Švico ali pa v Nizzo, ki so po svo-
jem povratku v domovino seveda še mno-
go večji junaki kakor vsi slavnozmani »So-
lunc« skupaj. V katero vrsto teh junakov
spada g. Popović, tega sicer ne vemo, do-
mnevamo pa, da spada med znane Pašičeve
junake v Franciji in v Nizzi, ker pravi
junaki ne govore o revolverjih in o pobija-
nju v mirni dobi.

Sicer pa pustimo g. Popoviću njegovo
veselje do revolverskega junakstva v mirni
dobi in vrnimo se v parlament. Kako se
je odzvala na ta divjaški vzklík naša
parlamentarna reprezentan-
ca? Kaj je ukrenilo predsedništvo
parlamenta?

Nič! Pač, nekaj se je le dogodilo.
Opozicija je burno protesti-
tala. Kdo pa tvori danes večino opozi-
cije? Kakor je danes vsakemu poznavalcu
zamer znano, tvorijo jedro opozicije pre-
tani. Ti so hrupno ugovarjali takim div-
jaškim metodam, kakor si jih je zaželel g.
Popović, ni pa našel niti besedice obsodbe
ta tak izpad podivjanosti gospod predsed-
stva parlamenta in eden izmed najupliven-
jih voditeljev vladajoče radikalne stranke!
On je sicer miril in miril razburjene opo-
ziционе duhove, toda ostre besede in
ostre obsodbe za zaželeni politični umor ni
našel niti on. Kakor da je hotel reči: »Ti,
priatelj Popović, imaš sicer popolnoma
prav, samo povedati tega ne bi bil smel
tako očito.«

Tako smo počasi prišli do najboljšega
parlamentarnega orožja, do bodal in do re-
volverjev. Kaj argumenti, kaj prepričeva-

nja, kaj stvarni podatki, kaj razlaganje —
ubij nasprotnika, če ti je neprijeten,
pa je!

Na parlamentarni galeriji pa sede za-
stopniki tujih držav, ki gledajo vse to, po-
slušajo vse to, pa se prav nič ne čudijo.
Oni vedo mnogo bolje kot mi, kaj je —
balkanizam.

Za nas pa, ki nam ni merodajno le
mnenje tujcev o nas, ampak za katere tudi

naša lastna sodba nekaj velja, je tudi po
tem prizoru dovolj jasno začrtana pot za
hodočnost: Iz balkanizma proč, od umorov
proč! Danes vidimo bolj nego kdaj, da si
stojita v Belgradu nasproti dve sili: Ena
kulturalna, zapadno-evropska, moderna in de-
mokratična, druga pa zaostala, trinoška,
barbarska, orijentalna in balkanska. No-
benega dvoma pa ne more biti več o tem,
katera bo zmaga. Uboj čisto gotovo ne.

Sela narodne skupščine.

DIVJAŠKI NAPADI BOSANSKIH RADIKALOV NA MUSLIMANE. — TRGOVINSKA
KONVENCIJA S POLJSKO. — POSLANEC BEDJANIĆ ZA INTERESE SLOVEN-
SKEGA VINOGRADNIŠTVA.

Belgrad, 1. okt. (Izv.) Na današnji seji
narodne skupščine se je radikal Mihail
Pavlović opravičil zaradi svojih napadov na
muslimane na zadnji seji, nakar je pred-
sednik izjavil, da je incident s tem porav-
nan. Potem pa je radikal Grgurević zakli-
cal: »Pavlović je imel popolnoma prav!«
Muslimani so nato burno protestirali. Po-
slanec Majičić je zaklical: »Vas bi bilo tre-
ba vse ubiti!« Člani muslimanskega in Ju-
goslovanskega kluba so nato klicali: To je
sramota! Vsi velikega hrušča je predsed-
nik Ljuba Jovanović sejo prekinil, nakar
so radikali odšli v ministrsko sobo, kjer
so se posvetovali. Predsednik je nato ob
10. dopoldne sejo zopet otvoril in izjavil,
da bo incident s poslancem Majičićem po-
stavil na dnevni red prihodnje seje.

Nato je tajnik zakonodajnega odbora
prečital zapisnik odbora o zakonu o želez-
ničarski pragmatiki. Nato se je prešlo na
dnevni red: Trgovinska konvencija s Polj-
sko. Trgovinski minister Kojić je podal
o tem zakonskem predlogu kratek ekspo-
ze. Nato je govoril poslanec Jugoslovanskega
kluba Bedjanić. Uvodoma je izrazil
željo, da bi pri tej priliki minister za zu-
nanje zadeve Ninčić pojasnil naše odnošaje
in odnošaje Male antante do Poljske. S Polj-
sko je potrebno čim večje zblizanje v in-
teresu miru v Srednji Evropi, s stališča
slovenske solidarnosti in gospodarske okre-
povitve, a Poljska naj bi uredila svoje odno-
šaje napram Rusiji na podlagi čim tesnej-
šega prijateljstva. Nato je govornik prešel
na vprašanje izvoza našega vina na Poljsko
in v inozemstvo sploh.

V Jugoslaviji je 200.000 ha zemlje, za-
sajene s trto in se producira nad 4 mili-
jone hl vina, od katerega se 3 milijoni kon-
sumirajo doma, 1 milijon ga pa ostane za
izvoz. Ako bi vlada znala izvoz dobro or-

ganizirati, bi nam to donosalo pol mili-
jarde dinarjev. Izvoz vina je zlasti važen
za Slovenijo, posebno za slovenski Štajer,
za katerega pomeni življensko vprašanje.
Zlasti se potreba ugodnega izvoza čuti dan-
es, ko vlada v vinogradništvu velika kri-
za, ko tlačijo prebivalstvo ogromni davki
in ko trpi naše vinogradništvo pod silno
konkurenco, ter je ogroženo v svojem ob-
stoju. Dolžnost naše delegacije pri poga-
janjih s Poljsko je bila, da interese našega
vinogradništva zaščiti, česar pa ni storila.
Govornik opozarja na fakt, da so druge
države, ko so sklepale trgovinske pogod-
be s Češkoslovaško, poskrbele, da spra-
vijo primeren kontingent vina v Češkoslo-
vaško, česar pa naša vlada ni storila. Ta-
ko je pri sklepanju konvencije s Poljsko
koristi našega vinogradništva zanemarila.
Poslanec Bedjanić zahteva od vlade sle-
deče: 1. da ukine vse težkoče pri kupo-
vanju in prevozu vina, namenjenega za iz-
voz; 2. da se železniške tarife za izvoz
vina znižajo najmanj za 50%; 3. da se
osvobodijo izvozne vine vseh pristojbin, zla-
sti pa davka na poslovni promet; 4. da
se obmejnim carinarnicam da nalog, da
morajo transporte vina in sodov takoj od-
premljati in vse šikane opustiti.

Minister Kojić je v svojem odgovoru
brani vlado, se je pa Bedjaniću zahvalil za
nasvete, obetajoč, da jih bo upošteval. Po-
tem ko sta še govorila poslanca Sečurov
in Lazić, je bila konvencija s Poljsko spre-
jeta s 151 glasovi. — Nato je predsednik
izjavil, da bo skupščini na jutrišnji seji
predložil incident med poslancem Spahom
in Majičićem in je nato sejo zaključil. Pri-
hodnja seja bo jutri dopoldne ob 9. uri z
dnevni redom: Zakon o železničarski
pragmatiki.

ZAKON O TAKSAH.

Belgrad, 1. oktobra. (Izv.) Radikal-
ni klub je na svoji današnji seji pre-
tresal zakonski načrt o taksah. Debata je
bila burna. Finančni minister je končno
moral pristati na nekatere izpremembe.

VELIKO POMANJKANJE DENARJA V ZAGREBU.

Zagreb, 1. okt. (Izv.) Zaradi obstoje-
če denarne krize niso mogle danes tudi
največje hrvatske banke, kakor na primer
Prva hrvatska štedionica, izplačati svojih
uradnikov.

IZPREMEMBA PRI »RIJEČI«.

Zagreb, 1. okt. (Izv.) Glasilo demokrat-
ske stranke »Riječ« je prešla iz sedanjega
konzorcija v roke konzorcija, kateremu na-
čeljuje demokrat, advokat Dimović.

Interpelacija male antante v Budimpešti.

Budimpešta, 1. okt. (Izv.) Poslaniki
Romunije, Jugoslavije in Češkoslovaške v
Budimpešti so dne 28. septembra interve-
nirali pri ogrski vladi radi govora poslan-
ca Krezada, v katerem je napadel malo an-
tante. Ko so se prepričali o prijateljskem
zadržanju ogrske vlade, so opozorili ogr-
sko vlado na to, da je Karezadev grozilni
govor zlasti v sosednih državah vzbudil ve-
liko vznemirjenje. Ogrska vlada je dala za-
željeno pojasnilo, da omenjeni govor ni
vseboval prav nobene grožnje proti mali
antanti. Poslaniki so to izjavo vzeli z za-
dovoljstvom na znanje.

Homatije v Bolgariji.

Belgrad, 1. okt. (Izv.) Na naše ozemlje
sta pribežala med drugimi tudi voditelja
ustašev Kolarov in Dimitrov. Odpravili so
jih v Niš. Zemljoradniški minister Obov je
dospel v Belgrad. Vstaja traja še na severu.
Med drugimi je bil ubit v bojih srbski
komunist Pavle Pavlović, ki je bil po
atentatu na Draškovića pobegnil na Bol-
garsko.

POŽAR PRI SOFIJI.

Sofija, 1. okt. (Izv.) Včeraj je nastal v
mestu Orac (?) vsled nesrečnega slučaja
velik požar, ki je uničil kakih 200 poslo-
pij. Požar so lokalizirali. Tudi človeške
žrtve je požar zahteval, ni se pa še moglo
ugotoviti število žrtev.

Reška vlada v društvu narodov?

Reka, 30. septembra.

Reška vlada je poslala Društvu na-
rodov prošnjo za sprejem v njegovo zve-
zo. Prošnja se opira na dejstvo, da so
rapalska pogodba in santamargheritske
konvencije sedaj registrirane, kakor tu-
di na člen IV. rapalske pogodbe, ki slo-
ve: Kraljevina Italija in kraljevina
Srbov, Hrvatov in Slovencev pripozna-
vata popolno svobodo in samostojnost
reške države ter se obvezujeta, da jo
bosta večno spoštovali. Po vsem tem
spada ureditev vseh še spornih vprašanj,
ki se tičejo Reke, pred kompetenco
Društva narodov. Apel zahteva, da Ita-
lija upostavi na Reki prejšnje stanje,
vine vso oblast in upravo zakoniti reški
vladi in odpokliče z Reke svoje oboro-
žene sile. Društvo narodov naj zaščiti
suverenost reške države in omogoči za-
koniti reški oblasti, da se bo mogla vrni-
ti na Reko in izvrševati svoje naloge. —
Reški avtonomisti se trdno nadejajo, da
Reka ipak uide iz krempljev Italije. Ra-
čunajo na pomoč Društva narodov in pa
na to, da bo Jugoslavija neomajno vztra-
jala na določbah rapalske pogodbe. V
tem se general Giardino — to je že tri-
najsti italijanski general na Reki — tru-
di iz vseh moči, da pripravi v Reki tla
za aneksijo. Zopet je na dnevnem redu
vprašanje o zamenjavi denarja, ki je
jako kočljiva zadeva in o italijanskem
125 milijonskem posojilu, o obnovi obra-
ta v tovarni Whitehead, obenem pa o
organizaciji fašistovskih sindikatov itd.
»Difesa« pravi, da kar se ni posrečilo
dvanajsterim Giardinovim predhodni-
kom generalom in trideseterim najbolj-
šim italijanskim civilnim uradnikom, se
tudi njemu ne bo. Italija je svojo igro
na Reki izgubila, ker Rečani prav dobro
vedo, da bi Italija Reko vrgla v žrelo
tržaškemu velekapitalu.

Poincarejeva izjava o Nemčiji.

Pariz, 1. oktobra. (Izvir.) Poincare je
imel danes političen govor, v katerem je
izjavil: Nemška vlada je sedaj prisiljena iz-
javiti, da ne bo vodila več boja v Poruhruj.
Toda svoje besede je odela s sovražno
komentarjem. Dosedaj smo slišali samo
besede in še to malo ljubeznivih besed,
Francija pa hoče videti dejanja. Vidi se,
da je v bodočnosti pričakovati še več tež-
koč kot jih je bilo dosedaj. Na vsak na-
čin položaj še ni odločen in je treba po-
čakati, kaj se bo v Poruhruju zgodilo. Mi
moramo ostati hladnokrvni in gospodarji
položaja.

FRANCIJA IN NEMCIJA.

Pariz, 1. okt. (Izv.) »Petit Parisien«
poroča, da se je mudil pri francoski po-
slaniku v Berlinu minister Maltzahn, s ka-
terim se je razgovarjal o obnovitvi repa-
cijskih pogajanj.

FRANCIJA IN VATIKAN.

Rim, 1. okt. (Izv.) »Messagero« poro-
ča, da se mudi v Rimu francoski general
Castelnau v posebni misli pri Vatikanu.

Nemiri v Nemčiji.

Düsseldorf, 1. okt. (Izv.) Vsled proglasitve odredb o ukinjenju pasivnega odpora je prišlo v Düsseldorfu do velikih nemirov. Zamotani in nesigurni položaj so hoteli izkoristiti renski separatisti in komunisti in nacionalisti. Med temi skupinami je prišlo do ljutih pouličnih spopadov, ki so zahtevali številne žrtve. Ubityh je bilo okoli 14 oseb, težko ranjenih pa 74. Red so vzpostavile francoske čete.

Berlin, 1. okt. (Izv.) Poveljnik nemške armade je izdal odredbo, da se ne sme nič poročati o kakih nemirih v nezasedenem nemškem ozemlju.

Berlin, 1. okt. (Izv.) V trdnjavi Küstrin je prišlo danes do velikih nemirov. Komunisti so mesto zasedli in vojaška sila je le s težavo zopet upostavila staro stanje. Na pomoč so bile poklicane tudi čete iz sosednjih mest, ki jih pa niso več potrebovali.

Monakovo, 1. okt. (Izv.) Von Kahr je izjavil zastopnikom časopisja, da je njegov cilj ustvaritev močne in enotne domovinske organizacije. O pogajanjih s socialnimi demokrati ni govora. Kar se tiče njegovega »sodelovanja« s Francozi, je vsa zadeva neumestno in zlobno podtikanje. Kar pa se tiče nameravane vzpostavitve monarhije, je dejal von Kahr: »Take stvari se ne proglajajo, ampak pridejo samepesebi.«

Monakovo, 1. oktobra. (Izv.) Varnostna straža združenih socialistov in komunistov je bila od poveljnika mesta razpuščena. Tozadevna odredba pod strogi kazni prepoveduje vsak poizkus obnove take straže v katerikoli obliki.

Berlin, 1. okt. (Izv.) O nemirih javljajo tudi iz Wolfenbüttla in iz Halberstadt. V obeh mestih je prišlo do hudih bojov med komunisti in med policijo, oziroma vojaštvom. Red je zopet povsod vzpostavljen.

NEMSKA VALUTA.

Berlin, 1. okt. (Izv.) Za čas od 3. do 5. oktobra znaša carinski aži 3.599.999.900 odstotkov. Ena zlata marka velja 36 milijonov papirnatih mark.

PORAZ FASISTOV PRI VOLITVAH V ITALIJANSKO ČASNIKARSKO DRUŠTVO

Rim, 1. okt. (Izv.) Pri volitvah v predsedstvo italijanskega časnikarskega združenja je zmagal izvenstrankarski kandidat Bergamini proti kandidatu fašistovskega časopisja senatorju Corradiniju.

KRFSKA ZADEVA.

London, 1. okt. (Izv.) Po poročilu »Times« je medzaveznika preiskovalna komisija danes zapustila Krf.

KONFERENCA BRITANSKIH DOMINIJONOV.

London, 1. okt. (Izv.) Državna britanska konferenca se je danes sestala.

NADSKOF DR. ANTON CIRIL STOJAN †

V soboto, 29. septembra je po daljšem bolehanju umrl olomuški nadškof dr. A. Ciril Stojan. Pogreb se vrši danes. Pokojni je bil pred komaj dvema letoma imenovan za olomuškega nadškofa. Ves češki narod se je tega radoval, ker je pokojni nadškof živel v vsem češkem narodu veliko spoštovanje. Bil je izvrsten in vzgleden višji pastir. 30 let se je udeleževal politike in je bil izredno priljubljen državni poslanec. Med jugoslovanskimi poslanci-tovariši je živel izredne simpatije. Ne samo češki narod, tudi Slovenci bomo ohranili velikega, zaslužnega sina češkega naroda, vodjo moravskih katolikov, in idealnega Slovaka v najlepšem spominu.

N. v m. p.l

Iz finančnega odbora.

Belgrad, 29. sept. 1923.

Organizacija policijskih nameščencev v Sloveniji je že mnogokrat naslikala visoki vladi svoj bedni, naravnost obupni gmotni položaj, in zahtevala, da vlada njih družine in nje same reši lakote in počasnega umiranja. Policijska služba je gotovo med važnimi državnimi službami ena najvažnejših. Policijska skrbi po večjih mestih, kjer se zbirajo dostikrat dokaj sumljivi elementi, za osebno varnost in varnost premoženja. Ta služba je brez dvoma zelo naporna in dostikrat tudi zelo nevarna. Zahteva pa tudi zanesljive in vseskozi poštene ljudi. Človek bi mislil, da bo država upoštevala ta izredni položaj policije in tudi poskrbela, da te ljudi ne bo mučila noč in dan skrb za mrvice vsakdanjega kruha in s tem uničevala njih telesno in duševno odporno silo. In kaj vidimo? Policijska spada med takozvane maksimirance, njih trud in njih vestnost nagraja vlada s tem, da daja enim dnevnice — čujte in strmite nad velikodušnostjo — po 14 Din, drugim pa znatno »višje«, celih 17 Din. Ali je potem čudno, če je nekega nesrečnega tiral obup tako daleč, da je segel po morilnem orožju in si v svojo in svoje družine nesrečo končal življenje?

Danes je finančni minister po sklepu ministrskega sveta zaprosil finančni odbor, da se zvišajo zagrebškim policijskim uslužbencem dnevnice, in sicer tako, da bodo znašale v celoti mesečno 1000 Din. Nečuvstvo je, da vidi notranji minister samo do Zagreba in nikamor drugam. Opozicija je tudi v tem oziru to — milo rečeno — netačnost ministra za notranje stvari ostro kritizirala in zahtevala enakost za policijo po vseh mestih. Zlasti energično so nastopili člani Jugoslovanskega kluba. Dr. Kulovec je naslikal bedo policijskih uslužbencev v Sloveniji in protestiral, da minister ni predložil enakega predloga tudi za državne policijske nameščence v Sloveniji. Stavil je predlog, da se istočasno z Zagrebom zvišajo v enaki meri dnevnice tudi v Sloveniji. Izjavil je, da so predlagane dnevnice prenizke. Predlog je podprl tudi poslanec Vesenjak. Predlog je finančni minister odklonil, češ, da mora povišanje formalno ministrski svet preje skleniti, potem mora in more šele finančni odbor povišanje skleniti. Pa če pa je bil sprejet soglasno poziv finančnega odbora ministrskemu svetu, naj takoj sklene povišanje za vse policijske uslužbence v celi državi in ta sklep predloži v odobritev finančnemu odboru. Skrbeli bomo, da finančni minister na ta sklep ne bo pozabil.

Žalostno je tudi to, da državna uprava ne izplačuje policijskemu osebju onih prejemkov, ki mu po dosedanjih predpisih pristojajo. Policaji morajo vršiti nočno službo in jim za to gre posebna doklada; dalje morajo vsled pomanjkanja dovoljnega števila moči vršiti nadure, ki se jim po predpisih morajo tudi plačati. Dr. Kulovec je o tem že trikrat govoril v finančnem odboru; finančni minister je obljubljal, pa vedno pozabil na svojo besedo. Zato je na današnji seji dr. Kulovec zabrusil vladi v obraz, da dela nad temi rezeži nebovpijoči greh, ker jim odtrga pošten zaslužek. Gre v celoti za 300.000 Din, ki jih je pokrajinska vlada in notranje ministrstvo že ponovno zahtevalo, ki se pa še do danes za policijsko osebje v Sloveniji niso plačali. Danes sta finančni in notranji minister zatrdno obljubila, da bosta to vprašanje vendar enkrat rešila. Bomo videli, če imata še kaj moštva. — Finančni mi-

nister je dovolil uradnikom zvišanje dnevnice za uradna potovanja.

Poslanec Pušenjak je kazal na veliko razliko med dnevnici visokih gospodov in nižjega uradništva. Predlagal je, naj vsaj 7. točka odpade in naj ti uradniki dobivajo dnevnice 6. kategorije. Večina je sprejela vladni predlog.

Politične vesti.

+ Shod SLS na Trebelnem. V nedeljo, dne 30. septembra se je vršil na Trebelnem pri Mokronogu shod SLS, na katerem je poročal ob obilni udeležbi poslanec Sušnik o političnem položaju in je zavrnil samostojne laži. Isti dan je imel shod SLS v Toplicah pri Novem mestu poslanec Kremer. Tu se je vmešaval neki nevolivce in hotel staviti na odgovor poslanca, ki mu je res tako odgovoril, da se je možakar med hrupnim smehom domačinov izgubil. Tisti, ki so se s svojim delom za centralizem izločili iz slovenskega naroda in postali njegovi škodljivci, naši poslanci pač ne bodo posebej odgovarjali. Slovenskemu ljudstvu pa bo SLS za svoje delo z lahkoto dajala odgovor. Da ta odgovor ljudstvo razume in odobrava, sta imenovana nedeljska shoda, kjer je dobil Jugoslovanski klub soglasno zaupnico, dovolj jasno pokazala.

+ 52 demokratskih levov se je v parlamentu borilo proti kuluku. Tako vsaj bi človek sodil, ako čita »Jutrove« fantazije o parlamentarni borbi opozicije proti uvedbi kuluka. »Jutro« ima precej kratko pamet, sicer bi moralo zapisati enkrat tudi resnico, in ta je, da se je demokratski klub v borbi proti kuluku držal ravnotako klaverno kakor »Jutro«, ki je objavilo poročilo, da je demokratski klub po daljši debati kot opozicijska frakcija sploh sklenil glasovati — proti kuluku, kot nekako senzacijo. Znano je stališče demokratov v tej stvari, zoper katero so se poslanci Jug. kluba tako v odboru kakor v plenumu borili tako odločno, da je izgledalo, kakor da so oni edina opozicija v narodni skupščini. Od 52 demokratskih protikulukovskih »levov« sta se najglasneje »borila« poslanca dr. Vojislav Veljković in Marinković. Prvi je govoril v generalni debati o dvanajstih dne 27. junija 1923 v imenu demokratskega kluba in dejal: Stanje potov v Srbiji je takšno, da je narod za to, da se popravijo magari s kulukom. Ako silijo razmere moramo sprejeti kuluk v načelu, potem je pa treba skrbeti, da se izvrši kolikor mogoče pravično. — Tudi demokratski poslanec Marinković je v finančnem odboru govoril v načelu — za kuluk. To sta bila torej tista dva protikulukovska leva, katerima se sme mirno pridružiti slovenski demokratski poslanec Reiser, ki je v trenutku, ko je šlo za uvedbo kuluka, spal spanje pravičnega. V spanju kajpak ni mogel planiti po koncu in zarohneti proti kuluku.

+ Zanimivo poročilo. »Hrvaški list« poroča iz parlamenta, da je v eni zadnjih razprav poslanec Dimitrijević dejal: »Srbijanci morajo priti v celi državi na prva mesta, ker so »prečani« za časa vojne nanje streljali!« — O ministru Jankoviću pa poroča isti list, da je rekel: »da so Slovenci dobri železničarji. Zato bodo Slovenci premešeni v Srbijo, v Slovenijo pa pridejo Srbi.«

+ Ponovno pobotanje med Nemci in vlado. Novosadski »Bacsmyei Naplo« poroča, da sta imela dne 28. septembra nemška poslanca dr. Kraft in dr. Moser kot delegata nemškega parlamentarnega kluba 2 in pol urno posvetovanje z vladnimi za-

stopniki o pogojih, pod katerimi bi nemški klub še nadalje podpiral vlado. Nemška poslanca sta zahtevala, da vlada izpolni vse že preje dane, a še ne izpolnjene obljube na gospodarskem, kulturnem in zlasti še na upravnem poprišču, kjer mora zagotoviti vlada jamstva, da se državljanska enakost v Vojvodini zopet upostavi. Posvetovanje se je završilo s sporazumom ter bodo nemški poslanci vlado v parlamentu še nadalje podpirali. Zvečer sta dr. Kraft in dr. Moser o uspehu pogajanj z vlado poročala svoje mu klubu, ki je sporazum odobril. — To poročilo prinaša tudi novosadsko nemško glasilo.

Dnevne novice.

— Minister za vere v Vojvodini. »Volksblatt« poroča: Dne 27. septembra je v spremstvu poslancev dr. Korošca in dr. Hohnjeca došel v Subotico minister za vere dr. Voja Janjić, da izve pritožbe in prelije zastopnikov vseh veroizpovedanj, v prvi vrsti pa apostolskega administratorja v Bački, Ludovika Budanovića. Ob ministrovem prihodu g. Budanovića ni bilo doma, ter se je vršilo skupno posvetovanje o njegovi nenavzočnosti. Zastopniki duhovščine vseh veroizpovedanj so opozarjali na težko gmotno stanje dušnih pastirjev in zahtevali državno pomoč, samo rabinec dr. Gerson je izjavil, da je judovska duhovščina po lastnih verskih občinah zadostno prekrbljena. Protestantski zastopnik župnik Szanto je opozoril ministra tudi na veliko pomanjkanje protestantske duhovščine, na kar je dr. Janjić odgovoril, da namerava vlada v Belgradu ali Zagrebu ustanoviti protestantsko bogoslovnico. — Zvečer se je povrnil v Subotico apostolski upravitelj Budanović ter je imel z ministrom dolg pogovor o že pisмено izročenih pritožbah katoliške cerkve v Vojvodini. Pogovor se je tiokal razlastitve cerkvenega imetja, odvzetja samostanov, šol, učiteljskih stanovanj, ter katoliške gimnazije v Novem Sadu. Minister je obljubil temeljito preiskavo in popolno pomoč v vseh vprašanjih. V zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne se je minister vrnil v Belgrad.

— 60 letnico slovenskega sokolstva so obhajali slovenski Sokoli v Ljubljani. Slovesnost je bila zamišljena v velikem stilu slavnostnega spreveda v Ljubljani v nedeljo dopoldne pa se je udeležilo iz cele Slovenije Sokolov, Sokolic in naraščaja skupaj samo okrog 500. Naravno, da ni bilo pravega navdušenja ne med manifestantne ne med občinstvom.

— Dopolnilni izpiti drugorodnih učiteljev. Te dni so v Belgradu vršili dopolnilni izpiti drugorodnih učiteljev iz narodnih predmetov. Izpitov so se udeležili: Mažari, Nemci, Slovaki, Rusini in Židje, vsega 1200 učiteljev. Od nemških učiteljev je 90 odstotkov izpit uspešno prestalo.

— Električna razsvetljava na kolodvoru v Kranju. Na posredovanje poslanca Brodarja dobi postaja Kranj že v teku 6 tednov električno razsvetljava. Železniško ministrstvo je v to svrhu določilo svoto 45.000 Din.

— Komercialni tečaji na trgovski akademiji v Ljubljani. Ker je še nekaj praznin mest, se klub prekorachenemu terminu sprejme še nekoliko slušateljev za te tečaje.

— Zatvoritev poletne pošte Sv. Janeza ob Boh. Jezeru. Dne 30. septembra 1923 je prenehala poslovati za letošnjo sezono poletna pošta Sv. Janeza ob Bohinjskem jezeru. Hkrati se je otvorila tamkaj pomožna pošta z istim nazivom.

— Članom organizacije javnih nameščencev somišljenikom SLS. Ker smo že odveč osebili mnenje, da so vsi člani organizacije javnih nameščencev somišljenikov SLS bre-

Avtomobilizem v Ameriki.

(Dalje.)

Oblasti so začele ostro propagando proti takozvanemu pohajkovanju po cestah; nekateri ljudje zahtevajo predpise in celo postavijo proti ubogemu pešcu, ki si upa na cesto, in smatrajo to njegovo drzno početje za zločin. Ubogi pešec! Ceste so enakomerno last vseh; edina oseba, koje pravica do uporabe ceste bi se moralo omejiti, ni pešec, temveč oni, ki se pomika po cesti z močnim strojem 40 konjskih sil in s hitrostjo, ki pomeni za vsakega drugega na cesti bivačega smrtno nevarnost. Kakšna občina pa je ta, ki hoče svoje meščane izriniti s ceste na ljubo preoblastni manjšini, ki hoče cesto monopolizirati za avtomobil? Naša družba temelji na teoriji pravic posameznika in je zato tako postopanje grožnja za družbo. Zalibog se pa dobijo tudi ljudje, ki gredo oblastim na limanice, ki so pa sicer dobri in vse časti vredni. Dajo se ujeti za tako varnostno propagando. V nekem mestu so tekali otroci s kolotočnicami po cesti, prišel je avto in jih je povozil; nekaj jih je umrlo, nekaj jih je bilo ranjenih. In ta varnostna propaganda je rekla, da se mora otrokom prepovedati vožnje s kolotočnicami in da sploh nimajo na cesti ničesar iskati. Če pa pustimo nacesto samo tiste, ki imajo tam kaj iskati, potem bi pa ravno

avtomobilisti po večini sploh na cesto ne smeli! Večina avtomobilistov se vozi po cestah za zabavo, in če se komu prepove cesta, naj se avtomobilistom, ne pa otrokom! Otroci, ki se igra na cesti, je nedolžen in nikomur nevaren, avtomobil pa ubija in je večno orodje strahu in nevarnosti. — V ameriških mestih otroci res sploh nikamor drugam ne morejo na zrak kakor na ulico.

Sullivan išče odpomočna sredstva in pravi: Ustanovimo društvo za varstvo pravic pešcev; prav tako kakor imamo društva za varstvo otrok in društva za varstvo živali. To društvo bi moralo imeti svoje odvetnike in zastopnike, bi moralo imeti zastopništvo tudi v narodni skupščini, vsaj odstotno tako močno, kakor ga imajo avtomobilisti in njih prijatelji. Odvetniki tega društva bi morali zastopati koristi onih staršev, kojih otroke so avtomobilisti povozili in ki nimajo toliko sredstev, da bi tirali zločince pred sodišče; tako uidejo povzročitelji smrti zasluženi kazni. Danes je avtomobilist, ki je koga povozil, v prav ugodnem položaju: priča je mrtva, on pa pripoveduje, kar hoče in se mu ravno prav zdi.

Sullivan pravi, da bi bila dobra tudi ostrejša skušnja voznikov. Izdelovalci avtomobilov in trgovci z njimi so gotovo proti vsaki odredbi, ki bi mogla omejiti uporabo avtomobila. A oni imajo

svoj vzrok, da so proti odredbam, ker so kupčijsko vezani na to trgovino. Lastnik avtomobila pa kupčijskega stališča ne more navesti. Avtomobilisti razmotrivajo vsotvar tako, kakor bi obstojalo vse občinstvo samo iz dveh delov: na eni strani so avtomobilisti, na drugi pa pešci. Pa to ni res. Tudi avtomobilist je obenem pešec. Če ni res po poklicu avtomobilist, je prav gotovo bolj pešec kakor pa ne. Med avtomobilisti samimi in pešci pa sicer ni nasprotstva; nasprotstvo je bolj med producenti na eni strani in občinstvom na drugi. Posameznemu avtomobilistu bi bilo ljubše, če bi bilo manj avtomobilov; ti so mu za zapreko in oviro. Samo producenti so proti poostreni skušnji, ker bi bilo potem popolnoma usposobljenih voznikov manj in bi zato manj prodali. Zakaj je pa za vlakovodje skušnja tako težka in natančna? Ali ni avtomobil še bolj nevaren? Železnica ima vendar svojo zaščrtno pot! In kakor zahtevajo ameriške železnice za vlakovodje popolno alkoholno abstinenco, tako bi se isto moralo zahtevati tudi od šoferjev. Vse te navedene zahteve so pa seveda proti interesom producentov. Prav ti producenti so tudi za večjo hitrost; če je hitrost v mestih manjša, zastaja promet, števila avtomobilov ni mogoče pomnožiti in kupčija ne gre tako, kakor gre ob večji hitrosti. Marc Sullivan se sklicuje na Tisdala, predsednika zveze avtoprodajalcev. Izjave tega gospoda je narekoval

ozir na splošnost.

Svoje strokovne in trgovske tovarišje je Tisdale takole nagovoril: »Čas je, da vsi mi, ki imamo tako ali tako opraviti s avtomobili, opustimo svoj odpor proti zakoniti ureditvi avtomobilnega prometa in do skupno poiščemo sredstvo, ki naj odpravi grozeče pomnoženje nesreč. Resnica je, da prehitro vozimo. Pač ni nikogar med nami, ki bi bil na vsej stvari bolj udeležen kakor sem jaz in ki bi hotel kolikor mogoče veliko zmanjšanje nesreč. To ni samo človeško, to je tudi dobra trgovska politika. Škoda le, da nekateri tega še nočete uvideti. Pa nam ne bo kazalo drugače, hitrost bomo morali zmanjšati. Čisto prav je, da se uredi promet pešcev; a ta je danes že precej urejen. Pešec ve, če se ne bo umaknil, da je zgubljen; zato se raje umakne. Večkrat so nesreče krivi pešci, res je; a avto-industrija ne sme zmeraj kazati samo na to okolnost temveč mora tudi sama predlagati kakšno zakonito sredstvo ali metodo, ki bo napravila konec hitri in brezobzirni vožnji. Če ne bomo sami ubrali te poti, bodo pešci — in teh je še zmeraj več kakor nas — slednjič vendarle izsilili kak zakon, ki avto-industriji gotovo ne bo prijazen. Zato moramo poslušati tudi glasove iz nasprotnega tabora in moramo upoštevati vse, kar je dobrega. Pravična rešitev bo naši stvari samo koristila.

(Dalje.)

nadaljnega obenem tudi člani Stokovne zveze javnih nameščencev, opozarjamo vse, da je član Stokovne zveze javnih nameščencev le oni, ki se posebej pristopijo k tej zvezi, izpolni pristopnico in plačuje članarino. Radi tega naj vsi oni, ki še niso pristopili k Stokovni zvezi javnih nameščencev, pristopijo čim prej. Natančne informacije dobi vsak osebno v zvezni pisarni Stari trg 2/I. od 16. do 17. ure.

Štajerske novice.

IZ PTUJA.

Odstop župana. Pri zadnji občinski seji je župan Lozinšek izvršil to, kar je že dolgo nameraval. Ko je prišlo do glasovanja o namenu Mestnega gledališča, katero je hotelo zvesti v najem zoper Dramatično društvo, so ga zapustili tudi njegovi pristaši socialisti in ostal je osamljen. Izvajal je konsekvence in odstopil. S tem je tudi dobil izraza boj v tukajšnji soc. demokratiški stranki, zmaga je Seguleva struja. Sicer pa danesne občinske zastopstvo ne reprezentira ptujskega prebivalstva, volitve v narodno skupščino so nudile popolnoma drugačno sliko. Županske posle vodi sedaj podžupan Blažek.

Demokratiška stranka vabi na javnih razglasih, naj pristopijo vsi, ki se ne vjemajo z delom NRS. Če bi bila JDS zvezana z NRS in na vladi, bi pa bilo vse dobro. Sloji pa, ki so obrnili JDS hrbet in vstopili v NRS ter tudi s to niso zadovoljni, bodo našli še drugam pot.

Nove trgovine. V Spodnji dravski ulici je otvoril v Kulnikovi hiši trgovino z usnjem in galanterijo g. Ognjeslav Skaza in drug. Ime firme že samo pravi, da je solidna. V Lenartovi hiši na Srbskem trgu sta otvorila trgovini g. Potrč s špecerijo, g. Ig. Zelenko pa z usnjem.

Okrajni zastop je prodal razpadajočo hišo pod gradom nasproti Stendtejevi vili. Kupil jo je gostilničar g. Orešnik, ki jo popravlja in adaptira za gostilno.

Umrla je gospa Šestan, mati g. učitelja Šestana. Doma je bila na jugu. V 16. letu svoje starosti je umrla gđ. Irma Popović, hčerka častniške vdove g. Popovičeve.

Č Celje. Okrožna pevska prireditev, ki se vsled raznih zaprek ni mogla vršiti že meseca julija, se vrši v nedeljo, dne 7. t. m., v Celju v veliki dvorani Narodnega doma. Natančnejši spored še objavimo.

Š Nevarni vlomilec prijet. Orožniki v Preku so aretirali Franca Strasserja, ker je vlomil v Krčevini pri Mariboru in odnesel blaga v vrednosti 250.000 K. Izročili so ga sodišču v Mariboru.

Primorske novice.

p Vsi julijski Slovani za verski pouk v šoli. Tržaška »Edinost« dne 30. septembra se na uvodnem mestu peča z vprašanjem verskega pouka v šolah po novi preuredbi ljudskošolskega pouka. List zavzemajo naslednje stališče: »Vsi julijski Slovani brez razlike »strujec« smo edini v tem, da se ima vršiti vzgoja naših otrok na krščanski podlagi. Preneseno na šolo pomeni to, da morajo, da smo julijski Slovani brez razlike odločni pristati verske šole in nasproti brezverskih učilnic.« »Edinost« zato z veseljem pozdravlja, da vsebuje nova šolska preuredba tudi verski pouk. Proti podrobnim določbam glede podajanja tega pouka pa izraža list svoje pomisleke piše: »Pri nas se pod »veronaukom« ne razumeva nekoliko molitvic, zgodbe sv. pisma ali n. pr. cerkvena zgodovina, temveč ima ta pojem pretežno vzgojni značaj. To se pravi, da zahtevajo starši od veroučitelja, da jim vzgoji otroke na podlagi krščanske vere v vsakem pogledu, to je n. pr. da jih med drugim pripravlja za sv. birmo, za prvo sv. obhajilo itd. Dosedanja uredba verskega pouka v naših krajih je temu cilju predvsem vsled tega, ker je bil pouk tega predmeta poverjen tistim činiteljem, ki tu sicer vršijo med ljudstvom poklicno veroučiteljev, namreč duhovnikom. Da je duhovnik obenem tudi veroučitelj v šoli, je torej popolnoma logično in bi moralo veljati kot splošno pravilo, medtem ko naj bi učitelj nastopal tudi kot veroučitelj le v slučaju sile, to je v slučaju, da ni poklicnega veroučitelja-duhovnika. Le na ta način more veronauk zavzemati v šoli tisti pomembni položaj, ki mu gre kot prvenstveno vzgojnemu predmetu. Tega dejstva nova preuredba baje ne upošteva in naučni ministar se je postavil v tem pogledu bolj na stališče nekakega »veroslovja« nego krščanskega nauka, kakor smo ga do sedaj imeli po naših šolah.«

p Kaj se pripravlja na Goriškem? Učitelji na Goriškem so morali pred novim šolskim letom vložiti nove prošnje za stalno nameščenje. Prošnje še vedno niso rešene in na razna poizvedovanja so na goriškem šolskem svetu učiteljem odgovorili, naj ne nastopijo službe, dokler nimajo v rokah rešitve. V tem se pa širijo razne strašne vesti, da bo 70 slovenskih učiteljev splojenih, 20 pa odpuščenih ter da pride sedaj na šolskem polju za Istro na vrsto Goriško.

p Izpremembe v sodni službi. S 1. oktobrom se je v Trstu in drugod v Julijski krajini izvršil preustroj sodstva v zmislu izenačenja s sodstvom v stari Italiji. Ob tej priliki je bil imenovan višji sod. svetnik Renčel za predstojnika na preturi I. tržaškega okraja. Trgovinska pretura in trgovinska zborna sodnija v Trstu sta odpravljeni. Okrajne sodnije v Kobaridu, Vipavi in Cerknem so prenehale delovati. Sodni svetnik Bizail je premeščen v Idrijo, predsednik vipavskega sodišča Vuga v Ajdovščino in cerkljanski sodni predstojnik Boškin v Tolmin. Na vsako okrajno sodišče v novih pokrajinah je imenovan po en sodnik iz prejšnjega kraljevstva.

p Poreč vojaška garnizija. Minule dni se je za stalno nastanil v Poreču 25. pešpolk. To naj bo mestu odškodnina za premeščenje pokrajinskih uradov v Pulj.

Gospodarstvo.

Svetlovna trgovina v avgustu.

Anglija, ki ima med vsemi državami največjo zunanjo trgovino, izkazuje v avgustu uvoza 88,7 milijona funtov sterlingov in izvoz v vrednosti 66,2 milijona. Napram predločnemu mesecu izkazuje uvoz povečanje za skoro 12 milijonov, medtem ko izvoz pada, v malenkostni meri (za 2 milijona). Najvažnejši izvozni predmet je premog, katerega izvoz je znašal v navedenem mesecu 5.580.410 ton in je tudi padel v primeri z julijem. Pasivnost je dosegla višino 22 in pol milijona funtov. Nazadovanje izvoza v avgustu ni toliko sezonski pojav, ampak temelji v veliki meri na poslabšanju konjunktura.

Po važnosti zunanje trgovine stoji na 2. mestu Unija. Uvoz v Unijo je znašal 275 milijonov dolarjev in je manjši od uvoza v predločnem mesecu. Izvoz je neznatno narasel (za 3 milijone dolarjev) na 313 milijonov. Tudi situacija v Uniji je stacionarna in v trgovini vlada mirno, znak poslabšanja.

Izmed kontinentalnih držav Evrope ima največjo zunanjo trgovino Francija. Uvoz v avgustu mesecu tekočega leta je dosegel vrednost 2633 milijonov frankov, izvoz pa 2543 milijonov. Francoska trgovinska bilanca je le neznatno pasivna in se je napram juliju izboljšala. Po teži izkazuje tako uvoz, kakor izvoz zmanjšanje, posebno pa zadnji.

Češkoslovaška republika izkazuje v avgustu izvoza v vrednosti 982 milijonov češkoslovaških kron. Uvoz je bil vreden 801 milijonov K. Bilanca je torej zelo aktivna.

Kar se tiče naše države še nimamo statistike zunanje trgovine za mesec avgust, kakor tudi za pretekle mesece do aprila, ko je objavljena zadnja številka o veličini izvoza. Vendar pa nam kažejo dohodki glavnih carinarnic, da se je v tretji desetini avgusta začel izvoz naših produktov v povečani meri. V celotnem mesecu avgustu so znašali carinski dohodki 160 milijonov dinarjev, med tem ko so v juliju dosegli vrednost samo 131 milijonov dinarjev.

IZJAVA FINANČNEGA MINISTRA.

Sotrudnik Trgovinskega lista se je razgovarjal s finančnim ministrom. Na vprašanje, ali vztraja še dalje pri dosedanjih deflacijski politiki je finančni minister odgovoril, da je deflacija temelj njegovega finančnega programa ter da od tega programa ne odneha. Po njegovem mnenju je povečanje števila novčanic najslabša finančna politika in vzgled Rusije ter Nemčije in drugih držav je dovolj jasen opomin, da se ne sme iti po tej poti. O pomanjkanju gotovine se je izjavil minister, da je kriva tega pomanjkanja v prvi vrsti predvsem čezmerna pomnožitev števila novčanic do konca 1. 1922. Vsled povečanja papirnatega prometa je kurz dinarja nazadoval, a štedljivost med ljudstvom je popustila. Deflacija bo zvišala vrednost denarja, okrepila štedljivost in povzročila stekanje denarja v denarne zavode. Glede uvedbe zlate valute je minister mnenja, da ni prišel za to še ugodni trenutek. Če bi se uvedla sedaj zlata valuta, bi to pomenilo, da se dinar devalvirala na podlagi 6 švicarskih frankov za 100 dinarjev, minister pa je mnenja, da bo dinar kmalu več vreden kot šest centimov. O povračilu dolga Narodni banki se je izjavil finančni minister, da se morajo dolгови plačevati iz dohodkov na ta način, da se delež države pri čistem dobičku banke in dohodki iz državnih imetij vporabljajo za povračilo državnega dolga. Za sedaj je glavno, da se država več ne zadolžuje. Tudi v tem je uspeh popoln. Državni proračun za 1. 1923-1924 bo popolnoma v ravnotežju, a v najkrajšem času se bo vršila razprava o tem, kako naj se državni dolg vrača v večjem obsegu Narodni banki.

g Žitni trg. Na zagrebškem žitnem trgu so cene žitu sledeče: pšenica 325—375 Din, rž 300—325 Din, ječmen 280—350 Din, oves 225—250 Din, koruza 250—260 Din. Cena moka je zadnje dni vsled dviga denarja nazadovale in notira 550—650 Din po kvaliteti. (Vse se razume za 100 kg.)

g Cene na kolonijalnem trgu so bile sledeče: sladkor v kockah 21,75 Din, kristalni 20 Din, kava Rio Santos 32,50 Din, boljša 34 Din, fina kava 35 Din, Santos Superior 40 Din, riž Buoma 8,25.

BORZA.

Curih, 1. oktobra. (Izv.) Devize: Pešta 0.0301, Berlin 0.0000420, Italija 25,47, London 25,46, Newyork 560, Pariz 34,17, Praga 16,75, Dunaj 0.007875, Sofija 5,40, Belgrad 6,3750, Varšava 0.0017. — Valute: n. a. K 0.007925.

Zagreb, 1. oktobra. (Izv.) Devize: Berlin 0.0000050—1,0, Italija 4—4,03, London 400—404, Pariz 5,3250—5,3750, Newyork 87—88, Praga 2,63—2,65, Dunaj 0.1235—0,124750, Zürich 15,6750—15,75, Varšava 0.00250—3. — Valute: dolar 85,50—86,50.

Ljubljanske novice.

Ij Slovenska krščanska ženska zveza je pristopila društvu za »Mladinske domove« z ustanovnico v znesku 250 Din. Odsek dobroteljske istih vzglednih dam, pod vodstvom g. Terezije Košir-jeve je volil »Mladinskemu domu« na Kodeljevem 250 Din. Prisrčen Bog plati! Vivat sequens!

Ij Tombola zveze biv. salez. gojencev v Mladinskem domu na Kodeljevem. V ponedeljek 1. oktobra so izžrebali za tombolo sledeče številke: 50, 12, 44, 18, 16, 6, 54, 53, 4, 36, 43, 28, 23, 8, 47, 22, 68, 63, 71, 19, 58, 5, 74, 76, 3, 37, 21, 48, 67, 26, 86, 64, 30, 46, 27, 84, 15, 75, 59, 24, 73, 52. Veljajo tudi številke izžrebane 17. septembra in sicer: 42, 85, 13, 59, 57, 29, 31, 14, 34; in istotako one izžrebane 24. septembra in sicer: 9, 39, 61, 7, 77, 69. Tombola zadene ona tablica na kateri je vseli 15 števil v tu navedenih treh izkazih. Rok priglajenja tombole do ponedeljka 8. oktobra do 5. ure popoldne.

Ij Sestanek katehetov. V sredo, 3. oktobra, ob petih popoldne konveniat v posvetovalnici KTD. Spored: a) Referat prof. dr. A. Levčiča: »Naravna vera narodov v novi luči; b) Posvet o prihodnjem obnem zboru, oziroma o večjem katehetskem zborovanju; c) Določitev dni za prejem sv. zakramentov.

Ij Čevljarska obrtna zadruga uljudno vabi svoje člane na sestanek, ki bo v sredo 3. oktobra t. l. točno ob 7. uri zvečer v restavraciji pri »Mraku«, Rimska cesta. — Načelstvo.

Ij Mestna aprovizacija prodaja moko na Poljanski cesti št. 15 in sicer št. 2 po K 28 in moko št. 6 po K 21.

Ij Novi predrzni vlomi v Ljubljani. Ljubljanska kriminalna kronika je obogatena z novimi predrznimi vlomi, ki se ponavljajo zdaj v vsaki noči od srede naprej. V noči na 29. september so predrzni vlomilci vlomili na Trgu Tabor v pisarno trvdke »Fructus«, iz katere so odnesli na mizo pritrjeno ročno blagajno s ploščo vred. V blagajni je bilo 6700 dinarjev in 300 znanek po 25 par. Ponoči od sobote na nedeljo in od nedelje na ponedeljek so pa izvršili kar tri vlome. Obiskali so tudi Ciril-Metodovo ulico in kraji pri dr. Natlačnu in dr. Tomišku. Ustrašili se niso niti policijske direkcije in so na pokrajinski vladi odnesli pisalni stroj št. 40.000 in vlomili v muzej, kjer so odnesli čisto zlato, srebro, brijant, živo srebro, cinober, turmalinov kristal, jantar, iz dvorane V. pa sedem starih kelihov. Škode so vlomilci povzročili muzeju 17.420 dinarjev.

Ij Najdena obleka. Na progi državne železnice v Šiški so bile najdene tri ponošene spojne hlače, ki izvirajo najbrže od kako latvine.

Ij Opozarjamo, da se je trvdka I. Maček, stara, priznana solidna trgovina z oblekami, preselila v hišo Pokojninskega zavoda na Aleksandrovi cesti 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

Ij Prvi ljutomerski mošt je dospel v Ljubljano ter se toči po 12 Din liter v gostilni Leon, Kolodvorska ulica 29. 6240

Prosveta.

pr Koncert komornega kvarteta »Zikac«. Jutri v sredo, dne 3. t. m. nastopi splošno znani priljubljeni komorni kvartet v veliki dvorani hotela Union ter izjava sledeče skladbe: 1. Josip Suk: Kvartet op. 31, št. 2 (mesto Haydnovega kvarteta v g-molu, ki je javljen na sporedih in letakih, kar prosimo občinstvo, da vzame na znanje). 2. Maurice Ravell: Kvartet v F-duru in 3. dr. Anton Dvořak: Kvartet v As-duru op. 105. Zikovec izvajajo Josip Sukov kvartet, ki je eden najlepših in najzanimivejših kvartetov češke glasbene literature na izrecno željo ljubljanskih glasbenih krogov. Občinstvo opozarjamo na ta koncert Zikovcev, ki bo najbrže edini v letošnji koncertni sezoni. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni na Kongresnem trgu in na večer koncerta pri blagajni v Unionu.

Narodno gledališče.

OPERA.

Sreda, 3. oktobra: »Novela od Stanca«, »Zapčatenec«. Izven.

Četrtek, 4. oktobra: Zaprt. (Generalna vaja za »Aldo«).

DRAMA.

Torek, 2. oktobra: »Judite. Gostovaje gospe Marije Vere iz Belgrada. Izven.

Sreda, 3. oktobra: Zaprt.

Druga premiera v drami bo v torek, dne 2. t. m. Vprizori se Hebblova tragedija »Judite« z Marijo Vere kot gostom v naslovni vlogi in Skrbinskom v vlogi Holoferna. Režira gospod Lipah. Začetek ob osmi uri zvečer.

Cerkveni vestnik.

c Umeščena sta bila včeraj, 1. oktobra 1923: v stolni cerkvi sv. Nikolaja dr. Tomaž Klinar, župnik v Škofji Loki, na Kurb-pervog kanonikat pri ljubljanski stolnici; v škofijski kapeli pa dr. Janko Arnež, župni upravitelj v Gor. Logatecu, na župnijo Škofja Loka.

c Kongregacija gospodov pri oo. jezuitih ima prvi shod prihodnje sredo, 3. t. m. ob pol 8. uri zvečer. Polnočestvino!

Učiteljski vestnik.

Podružnica »Slom. zveze« za kočevski okraj ima svoje zborovanje dne 6. oktobra t. l. v Ribnici na deški šoli po prihodu dop. vlaka. Na dnevnem redu bo med drugim zanimivo predavanje učitelja Fr. Valjavca o ruskem odru.

Dne 7. oktobra bode zborovala v Mariboru podružnica »Slomškovce zveze« za štajersko. K zborovanju vabimo vse člane in članice in tudi vse one, ki so z letošnjim šolskim letom stopili v učiteljski poklic. Namen zborovanja je ustanovitev nove Podravske podružnice »Sl. zveze«. Kraj zborovanja (lokal) bode naznanjen v nedeljo dopoldan v Götzevi dvorani. — Osrednji odbor.

Turistika in sport.

Sportni klub Ilirija obvešča vse posestnike obveznic, katere so zapadle 1. oktobra v plačilo, da odplačuje iste klubov blagajnik g. Logar, Poljanska cesta št. 24, pritličje, dnevno od pol ene do pol dveh in od pol šestih do pol sedmih popoldne. Obveznice, ki se ne predložijo do včeraj 6. t. m., izgube svojo veljavo ter se smatrajo podarjene v korist kluba. — Odbor S. K. Ilirije.

Ženska stafeta 4 × 60 m se v nedeljo vsled napovedane nogom. tekme Hašk : Ilirija in s tem zvezanih tehničnih težkoč ni mogla vršiti. Termin določi v prihodnjih dneh lahkotni. podsavez.

Nogometne tekme v Ljubljani 30. septembra. Prvenstvena tekma med Primorjem in Slovanom, ki se je vršila na prostoru Primorja, ni vzbudila toliko zanimanja kot se je pričakovalo, maloštevilna publika pa, ki je posetila tekmo, je odhajala z igrišča zelo nezadovoljna. V sportnem oziru igra ni stala v visokem nivoju. Slovanovo moštvo nagiba v splošnem k nekoliko robustni igri in temu je sledilo tudi Primorje. Tehnično in skupno igro sta zanemarjali obe moštvi v enaki meri. Zmago za Primorje je odločila boljša napadalna vrsta Primorja, ki je znala večino napadov zaključiti s strelji na gol, dočim je Slovanova napadalna vrsta v tem oziru popolnoma odrekla ter skazila mnogo najugodnejših šans pred nasprotnim golom. V splošnem se je igralo več na polovici Primorja, to tudi v drugem polčasu, ko je igral Slovan le še 10 oz. dalj časa celo s samo 9 igralci. Prvi gol je bil lastni gol desnega branilca, drugega je dosegel srednji napadalec. Dva igralca Slovana sta zadobila občutne blesure. Sodnik bi bil moral posvečati več skrbi za fair igro. Rezultat 2 : 0. Predtekma rezerv je končala z zmago Slovana v razmerju 2 : 1. — Prijateljska tekma med Akademiki in rezervno Ilirijo je končala z rezultatom 4 : 1 za Ilirijo. Pripomniti je, da so nastopili Akademiki z več rezervami. Tudi v tej igri se je pripetila nekemu igralcu Akademikov težja poškodba.

Gradjanski SK. Zagreb — prvak Jugoslavije v nogometu za 1923 V nedeljo se je vršila v Zagrebu finalna tekma za nogometno prvenstvo Jugoslavij med Gradjanskim SK. in sarajevskim amaterskim SK. Tekma je končala z neodločnim rezultatom 1 : 1, ki se tudi v podaljšku 2 × 15 min. ni spremenil. Potrebna je bila vsled tega nova tekma, ki se je vršila včeraj in katero je zmagal odločilo v svojo korist Gradjanski SK. v razmerju 5 : 3. Oba dni je bil Gradjanski tehnično v znatni premoči, zato pa se je boril SASK z neverjetno požrtvovalnostjo in navdušenjem. Rezultat posameznih odločilnih tekem za državno prvenstvo so bili nastopni: I. kolo: Gradjanski SK.—Ilirija 2 : 1 (igralo v Ljubljani), SASK—Hajduk, Split 4 : 3 (igralo v Sarajevu), Jugoslavija, Beograd—Bačka, Subotica 3 : 2 (igralo v Belgradu). II. kolo: SASK—Jugoslavija 4 : 3 (igralo v Sarajevu). Finale: Gradjanski SK.—SASK 1 : 1, 5 : 3.

Hermes—Atletiki, Celje 0 : 5. Ljubljanski Hermes je nastopil v nedeljo v Celju proti Atletikom. Posamezni deli moštva so bili nedostatni, vsled česar je doživel občuten poraz.

Poizvedovanja.

Zlat prstan je našla neka oseba. Zlat prstan je našla neka gospodična ročno torbico z denarjem v nedeljo popoldne od pol 2. do 2. ure na potu od Dravelj do Ljubljane. Izgubil se je v soboto popoldne ključ od Pražakove ulice do parka pred sodnijo. Pošten najditelj se prosi, da ga odda v naši upravi.

Poslano.*

Iz Kamnika.

Podpisani opozarja sl. občinstvo, da v št. 218. razglašena prva krankska vrvarna I. N. Adamič, ni prva, temveč tretja. Prva krankska vrvarna je Josip Adamič v Kamniku, katera je bila otvorjena leta 1868. 10. januarja.

Jos. Adamič, vrvar, Kamnik. 6227

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo te, kolikor določa zakon

Naznanilo o preselitvi

Vljudno naznanjam,
da se je moja tvrdka

J. Maček
preselila

največja zaloga oblek
za gospode in otroke

na **Aleksandrovi cesti** iz h. št. 3 na **h. št. 12** v hišo Pokojn. zavoda
in se priporočam cenj. odjemalcem in p. n. občinstvu za nadaljnjo
naklonjenost, z zadržilom najsolidnejše postrežbe.

Instrukcija s stanovanjem in za-
jtrkom išče višje-
šolec hum. gimn. Poučeval bi tudi za
denar. - Naslov pri upravi pod št. 6242.

Dekle za vse, pridno in marljivo, ki
zna kuhati in tudi nemščino,
išče boljša družina brez otrok. Naslov
pove uprava «Slovenca» pod št. 6243.

Mesarskega vajenca
krepkega in poštenega, SPREJMEM. —
MAROLT, Zgornja Šiška št. 18. 6244

Samostojen knjigovodja
s prakso, IŠČE MESTA pri trg. ali in-
dustrijskem podjetju. — Ponudbe pod:
«Bilančnik» na upravo lista. 6245

Službo išče
gospodična, zmožna vseh PISARNIŠKIH
DEL z večletno prakso. — Obvlada slo-
venski in nemški jezik, cirilico, steno-
grafijo in strojeopisje. Reflektira tudi na
mesto pomožne knjigovodkinje. Službo
nastopi lahko takoj. — Ponudbe je po-
slati na upravo pod «Zmožna 190». 6246

Stanovanje išče soliden krojaški
pomočnik (kot so-
stanovalec, brez hrane) za takoj. - Na-
slov pove uprava lista pod št. 6241.

Otmar Resch
po dolgi, mučni bolezni, pre-
viden s tolažili sv. vere, v 75.
letu starosti v nedeljo ob 2.
uri popoldne mirno v Gospodu
zaspal.
Pogreb predražega pokoj-
nika se vrši v torek, dne 2. t.
m. iz hiše žalosti, Kolodvorska
ulica 35, ob 5. uri pop. na po-
kopališču pri Sv. Križu.
Sv. maše se bodo darovale
v žup. cerkvi Mar. Oznanenja.
Ljubljana, 2. oktobra 1923.
ANA RESCH soproga — in vsi
ostali sorodniki.

Julija Bartel roj. Goršič
danes po dolgi, muketrpni bolezni, previdena s sv. zakramenti za
umirajoče izdihnila svojo blago dušo.
Pogreb predraže rajnice se bo vršil v ponedeljek, dne 1. okt.
ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Ahacjeva cesta 7, na pokopališču
pri Sv. Križu.
Ljubljana, dne 29. septembra 1923.

Franciška Sič
zasebnica
preminula v nedeljo, dne 30. sept. 1923, ob 2. uri popoldne v
starosti 83 let, po kratki in mučni bolezni.
Pogreb se vrši v torek, dne 2. oktobra 1923, ob 4 uri
popoldne iz hiše žalosti, Vogelnova ulica št. 3, na pokopališču
pri Sv. Križu.
Sveta maša zadušnica se bo darovala v trnovski cerkvi
v ponedeljek, dne 8. okt. 1923, zjutraj ob pol 7 uri.
Ljubljana, dne 30. septembra 1923.
Albert Sič, prof. na liceju, sin. — Marija Sičeva roj. Triller,
sinaha. — Franjo Sič z ženo, prof. na trg. akademiji. — Vsi
ostali sorodniki.
Mest. pogr. zavod v Ljubljani. Brez posebnega obvestila.

**VESTNEGA in AGILNEGA
ZASTOPNIKA**

ki je več trgovine s strojnimi oljem in
ima dobre stike z industrijskimi podjetji,
SPREJMEM pod jako ugodnimi pogoji.
Zmožni reflektantje naj pošljejo svoje
ponudbe TAKOJ na POSTNI PREDAL
102, LJUBLJANA 1. 6204

Francoščino in klavir
poučuje učiteljica, izprašana v Parizu. —
ANETA POTOČNIK, Ljubljana, Alek-
sandrova cesta št. 14, pritl., levo. 5870

**IŠČEM
sladničarskega
pomočnika**

prvovrstno moč za samostojno vodstvo
tovarne kanditov ter izdelavo istih. —
Ponudbe je poslati na upravo lista pod
šifro «KANDITI 6179». 6179

**IŠČEMO
kovaškega mojstra**
jugoslovanskega državljanca, ki bi vodil
večjo delavnico. — Ponudbe na RUD-
NIK MEŽICA, KOROŠKO. 6208

Dve krtačarski delavki
SPREJMEM v delo proti dobri plači, ki
bi bili zmožni za pripravljanje time in
ščetin. Hrana in stanovanje v hiši na raz-
poloju. Pismene ponudbe na upravo lista
pod «KRTAČARSKI DELAVKI». 6197

Stanovanje na Bledu
mehlovan, kurilno, kuhinja, verande,
vrt. — Profesor KAREL MYŠZ. 6237

Otvoritveno naznanilo.
Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da
sem z današnjim dnem na novo otvorila
mlekarno v Strelški ulici št. 10.
Postregla bom lahko vedno s svežim
mlekom, smetano, surovim maslom i. dr.
Priporočam se cenjenim odjemalcem za
obilen obisk, zagotavljam jim najboljše
postrežbe. **Franciška Jere.**

Mlin za sadje in stiskalnica
NAPRODAJ. — Vegova ulica št. 12/II.
Vprašati vsak dan od 1. do 4. ure. 6100

Stanovanje obstoječe iz 2 sob in
kuhinje, SE IŠČE. —
Ponudbe pod: «STANOVANJE 30»
na upravništvo «Slovenca». 6246

Stanovanje zamenjam
obstoječe iz 2 sob, kuhinje, kleti, v ka-
teri je drvarnica, zraven je vrt, poleg
držav kolodvora, z enakim event. tudi
z 1 večjo sobo ter vsemi drugimi pri-
tliklinami. Naslov pove uprava lista pod
številko 6248. 6248

KUPIMO rabljeni, a v popolno dobrem
stanju se nahajajoči

polno - jarmenik
(Vollgatter) — Topanov sistem, 60—70
cm. Ponudbe na upravo «Slovenca» pod
številko 6236. 6236

**PRVI LJUTOMERSKI
VINSKI MOŠT**
toči po Din 12.— liter
GOSTILNA »LEON«
LJUBLJANA, KOLODVORSKA UL. 29.

Dobe se tudi STARA ŠTAJERSKA in
DOLENJSKA VINA.

Radi odpotovanja PRODAJ po jako
ugodni ceni

elektromotor - dinamo
9½ PS, 220 V, za istomerni tok. — P.
ŠMOL, VIC - GLINCE 6. 6247

Bencinmotor 7—8 HP
URAVNALNIK (Abichtmaschine) 50 s.
nov, takoj naprodaj. Prule 8, Ljubljana.

Trgovina z lesom
drvmi in premožem, na najlepšem me-
stu, prvovrstno uvožena, radi rodbinskih
razmer takoj NAPRODAJ. — Intere-
senti določijo informacije pod «Lesna trgo-
vina Maribor, poštni predal 39». 6207

Prostovoljna dražba
v skladišču Balkan, Dunajska cesta 33 v
Ljubljani, v torek 2. oktobra 1923 pri-
četek ob 9. uri popoldne raznega še do-
bro ohranjenega pohištva kot trdolezne
in železne postelje, skoraj novi modroci,
žimnati, travnati in žični, mize in pisalne
mize, omare, nočne omarice, stoli, klopi,
fine konjske oprave, manjši slamorezni
stroj, močna kopirna preša, žične vrvi,
pocinkana žica, večji železni škrcpi (Seil-
scheiben), ameriška dvigalka, hašpelni,
balkonska ograja, ambas, razno železje,
kadi, vinski sodi itd. 6066

Naprodaj razna vinska POSO-
DA in pet velikih
hranlih SODOV, dokler traja zaloga. —
AUGUSTIN, Sp. Šiška, Sv. Jerneja c. 231

Prodaj žago (Bandsäge)
najboljši fabrikat, popolnoma novo, zelo
pod dnevno ceno. — Ponudbe pod šifro:
«ZAGA» na upravo «Slovenca». 6160

Kupim fižol
vse vrste, franko vagon. — Ponudbe:
Ljubljana, poštni predal št. 77. 6183

HLODE
smrekove in jelkove od 25—60 cm media
38 cm kupim vsako množino proti dobrem
in takojšnjem plačilu. — Ponudbe:
LJUBLJANA, POSTNI PREDAL ŠT. 77.

Otvoritev začetkom oktobra

Cene zmerne!

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.

Naročila po meri in v najkrajšem času iz blaga svetovnih tvornic.

Otvoritev začetkom oktobra!

OSRAM
NITRA

Izdajna
razsvetljava
poveča
ostrino in
hitrost
vida.

OSRAM
to znamkomera nositi žarnica

INDUSTRIJSKO PODJETJE v Sloveniji IŠČE ZA TAKOJSNI NASTOP

**2 strojevodji za ozkotirno železnico
in 1 železostrugarja.**

Ponudbe s pričevali je poslati na upravo «Slovenca» pod št. 6232.

NAPRODAJ radi avtomobilizacije:

1 parna brizgalnica z enim cilindrom
trdke KERNREUTER, dobavlja na minuto 6—800 litrov vode.
1 voz za moštvo in orodje
1 voz za cevi
1 rešilni voz z nosilnico in obvezami.

Vpraša se pri: Prostovoljna požarna bramba in rešilni oddelek v MARIBORU

Po čudovito znižanih cenah prodajam novo došlo blago, posebno moško suknjo,
hlače, barbente, celirje, platno za rjuhe, fine šifone iz domačih tvornic

Pridite in prepričajte se!

Ivan Kos
ŠIŠKA (Seidlova hiša),
Ce.oviška cesta 2. LJUBLJANA,
Sv. Petra c. 23

FRANC ŠRAMEK
stavb. in ornamentni klepar — instalater in kotlar v TRZICU
izdeluje najboljše kotle za žganjekuho in tudi vsakovrstne peči za kurjavo
žaganja po jako nizkih cenah. Garantirano, izvrstno trpežno blago. — Pri-
pravljen sem tudi dati za poskušnjo tako peč brezplačno, da se dotični
lahko prepriča o resničnosti mojih navedb. — Prevzamem tudi in solidno
ter po zmernih cenah izvršim vsa dela, spadajoča v mojo stroko, kakor:
vsakovrstne vodovode hitro in zanesljivo instaliram.

Javna dražba Emerik Supančevega posestva v
Rogatcu dne 3. oktobra SE NE VRŠI, ker jo je
sodišče preložilo na nedoločen čas. Nov ter-
min dražbe se objavi pravočasno.

Otvoritev začetkom oktobra!

Pozor!
Preden kupite
moderno moško konfekcijo
oglejte si bogato izbiro lastnega in
inozemskega izdelka v nanovo otvor-
jenih prostorih

Jos. Rojina
Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.
Naročila po meri in v najkrajšem času iz blaga svetovnih tvornic.

Otvoritev začetkom oktobra!